

מאת אמנון נחמיאס

ותפער האדמה את פיה

כשעובדים בשומרון פוצצו כביש במהלך עבודה שגרתית, הם לא ציפו שתתגלה בפניהם אחת ממערות הנטיפים הגדולות בארץ! עם שוך הפיצוץ, נחשפה מערת נטיפים שהייתה נצורה באדמה במשך אלפי שנים. לרוע המזל, תיקרת המערה קרסה פנימה, תוך שהיא מכסה את המערה באלפי טונות של אבן ועפר.

מערת נטיפים בשומרון

פקח רשות הטבע והגנים שהוזעק למקום, הורה לכסות את פתח המערה כדי למנוע את התייבשות הנטיפים. ברשות מקווים, שתוך זמן קצר יעמוד המקום לרשות המבקרים.

חיפשו אתונות, מצאו מלוכה...

המכון לארכיאולוגיה באוניברסיטת בראילן והמרכז לחקר מערות של האוניברסיטה העברית - ערכו סקר ארכיאולוגי במערות במדבר יהודה, באזור עין-גדי, בחיפושם אחר מימצאים מתקופת מרד ברכוכבא.

להפתעתם הרבה, הם גילו תכשיטים מתקופת שיבת ציון, מהמאה השישית לפנה"ס. בין המימצאים נתגלו: טבעות, עגילים, מראת ברונזה וחותם בבלי (הרחבה בנושא - תמצאו בגיליון זה).

לחם ושעשועים

במהלך חודש אפריל, הועלה לראשונה מחזהו הקלאסי של סופוקלס: "אנטיגונה", על במת התיאטרון הרומי של הגן הלאומי ציפורי. המחזה, שתרגם אהרון שבתאי ובויס על ידי נועם פלג, קצר שבחים. הצופים, כך דווח, לא התקשו לשחזר את אוירת התיאטרון של ימים עברו, הן בשל המשחק המשובח והן בשל השילוב המוצלח של מחזהו קלאסי המועלה על במה קדומה לא פחות...

מלכת הביצה

בשמורת הטבע עין-אפק הקדימה השנה לפרוח הנמפיאה התכולה (*Nymphaea Cerulata*), הידועה גם בשמותיה האחרים: "פרח הלוטוס", "מלכת הביצה".

פרח מים יפיפה זה, הינו בעל עלים ארוכים ושטוחים הצפים על פני המים, ופרחים בצבעי תכול לבן. מדובר בצמח נדיר הגדל במי ביצה רדודים, ונמצא בארץ על סף הכחדה. כיום, ניתן למוצאו בשמורת עין-אפק ובנחל סעדיה (צומת הצ'ק פוסט, חיפה).

ג'זל חזן, מנהלת שמורת עין-אפק, מספרת שאת "המלכה" אפשר לפגוש, באופן מפתיע, גם בבריכות זיצר ששוקמו רק בשנה שחלפה, לאחר שלא היו בשימוש מזה כשישים שנה. בסמוך לחניון הפיקניק אפשר להתענג על פרחי התכול-לבן של הנמפיאה, המשתקפים במים על רקע קני הסוף.

הכניסה לשמורת עין-אפק היא מכביש מספר 4, קריות-עכו, כשני קילומטרים מזרחית לצומת אפק. ניתן לערוך סיור של כשעתיים בין בריכות מים, צמחי גדה, גשרי עץ ואחו. המסלול טבעתי ומתאים לכל גיל. לפרטים: 04-8778226, 04-8779992

נמפיאה תכולה

שמורת עין אפק

חוק בסלע...

לאחר שנים עשרה שנות חפירה, שיקום ושימור, פתחה רשות הטבע והגנים את מפעל המים הקדום של העיר המקראית באר-שבע שבתל באר-שבע.

בטקס נכחו ראש העיר באר-שבע – מר יעקב טרנר, מנכ"ל רשות הטבע והגנים – מר אלי אמיתי, מנכ"ל רשות העתיקות – מר שוקה דורפמן, ואורחים נוספים.

המפעל הוקם לפני כשלושת אלפים שנה על ידי מלכי יהודה, ואגר את מי השיטפונות העונתיים הזורמים בנחל חברון הסמוך. מים אלו איפשרו לתושבי העיר לקיים תרבות על גבול המידבר. במפעל המים החצוב בסלע, ניתן לראות את בורות האגירה הגדולים, המטויחים עדיין בטיח המקורי, ולהבחין בטביעות כפות ידיים שנותרו קבועות בטיח.

מאפיק הנחל הקדום מובילה תעלה נסתרת למאגרי המים. תושבי העיר טרחו להסוותה היטב, כדי למנוע מהאויב לפלוש לעירם דרך נתיב המים – שיטת לחימה קדומה שלמדנו עליה מסיפורי התנ"ך (כך כבש יואב בן צרויה את ירושלים).

את מרבית עבודת השיקום והשחזור ביצעו עובדי הגן הלאומי באר-שבע, בניהולו של אליהו בן-חיים.

מפעל המים פתוח לקהל המבקרים, לפרטים: 08-6467286, www.parks.org.il

הרס במחי יד

לצערנו, לצד גילויים ומימצאים מרתקים, אנו גם חווים מעשי אלימות, הרס ונזקים, החל מכתובות גרפיטי שהושארו על סלעים בנחל תמר, ועד לאחד מהנזקים הגדולים של השנה: הצתת "בית הנכות" בגן הלאומי בית-שאן.

"בית הנכות", השוכן בתחומי של הגן הלאומי בית-שאן, נבנה במאה השמינית לספירה, ובו אוחסנו פריטים שנתגלו במהלך 18 שנות חפירות ארכיאולוגיות. המבנה הוצת כליל וכל מוצגיו הושחתו.

רשות העתיקות והאוניברסיטה העברית מעריכות בימים אלו את היקף הנזקים ומשמעותם, וברשות הטבע והגנים בודקים את אפשרויות שיקום המקום.

גרפיטי בנחל תמר

צב השעה

יניב לוי, מהמרכז הארצי להצלת צבי ים (רט"ג), מדווח: בחודש מרץ 2004, נפלטה לחוף תל-ברוך צבת ים בוגרת (גילה מוערך בכעשרים עד שלושים שנה). צבת הים נמצאה ע"י יוסי סיגטי, סגן מנהל חוף תל-ברוך, כשהיא חסרת גפיים קדמיות לאחר שהסתבכה בחוטי דייג.

בסיוע צוות "אפולוניה", הועברה הצבה לשיקום במרכז הארצי להצלת צבי הים של רשות הטבע והגנים, בבית-ספר מבואות-ים (מכמורת). הצבה תישאר לפי שעה במרכז, עד להחלמתה המלאה. ברישומי המרכז היא זכתה לשם "גל הנדלס": גל – לפי הצעתו של יוסי סיגטי, והנדלס (חסרת גפיים) – על שום מצבה...

צב ים, צילום: אנדרי אהרנוב

מפעל מים קדום

ביתנו הוא מבצרנו

במהלך הפרוייקט לפיתוח תיירותי בטבריה העתיקה, נחשפו שרידים של מבצר צלבני ופריטים ארכיטקטוניים נוספים, המשויכים לתקופת המשנה והתלמוד. בחפירה נתגלה קטע מהחומה הצפונית של המבצר הצלבני של טבריה מן המאה ה-12 לספירה, ובו שער רחב, חלקי משקוף, מנורה, תבליטים ועוד. בשלב זה עדיין בודקים את מקורם המדויק. אנו, מצדנו, מבטיחים לעקוב ולעדכן אתכם בהמשך...